

Зміст

● Від автора	3
● Учимося спостерігати за дитиною	5
● Шкідлива й корисна агресія	9
● Як виявити та знешкодити страхи дитини	17
● Секрети дитячих малюнків	25
● Про що розповість мова жестів?	33
● Праворука чи ліворука дитина?	37
● Що таке самооцінка?	43
● Як і для чого потрібно перевірити пам'ять дитини?	50
● Взаємини дитина-батьки	55
● Взаємини між дітьми в сім'ї	61
● Як виявити обман?	67
● Що приховано в дитячій грі?	71
● Товариськість і конфліктність	80
● Як визначити темперамент дитини?	86
● Як визначити позицію дорослого щодо дитини?	92

Віг автора

Дорогі батьки!

Хочеться відразу написати:

Увага! Увага! Ахтунг! Ахтунг!

Самолікування небезпечне для здоров'я та психіки вашої дитини!

І якби в книжках був рухомий рядок, то саме такий текст «віг» би на кожній сторінці нашої книги.

Як ідеться у приказці? Не берися не за свою справу. Отже, дитячою поведінкою, її розшифруванням та коригуванням повинні займатися спеціально навчені люди. Психологи, неврологи й психоневрологи, логопеди й дефектологи та ін. Здавалося б, давати батькам таку «психологічну зброю», як спеціальні знання,— це неправильно й навіть шкідливо. Щоб дитині НЕ НАШКОДИТИ! І фахівці глобально не довіряють батькам і навіть побоюються їх. Раптом вони чогось не зрозуміють. Чи зрозуміють, та висновки не ті зроблять.

Але!

У моїй практиці траплялося чимало випадків, коли батьки (вихователі-учителі-няні) помічають, що в поведінці дитини «щось не так», проте не розуміють, що із цим робити. Або відчувають, що робити щось потрібно, але куди звертатися із цим «щось не так», не знають.

Ця книга допоможе дорослим якщо не надати першу допомогу, то хоча б побачити проблему. Спробувати зрозуміти, чи варто терміново вживати заходів або «якось минеться».

Увага, дорослі!

Для чого вам потрібна саме ця книга, і чим вона відрізняється від сотень інших книг для батьків?

У книзі наведено прості й дуже ефективні способи спостереження за дитячою поведінкою та прийоми її первинного аналізування. А також подано конкретний алгоритм дій: чи робити щось, чи ні, утритися самим або залучити фахівців. І ще, що вкрай важливо, чого потрібно НЕ РОБИТИ! Щоби знов-таки не нашкодити дитині.

Для батьків ця книга буде найкращим доповненням до їхньої унікальної батьківської інтуїції!

І загалі, до чого тут методи секретних агентів? Усе водночас просто й непросто.

Прочитавши книгу, ви навчитеся:

- СПРИЙМАТИ поведінку дитини абсолютно по-іншому.
- РОЗУМІТИ, чому дитина чинить саме так.
- ЯК ПРАВИЛЬНО ПОВОДИТИСЯ з дитиною, щоби не нашкодити, а допомогти у її розвитку.

А яку конкретну користь матимете від цієї книги ви особисто й ваша дитина?

- Наприклад, визначивши темперамент, ви зможете правильно вибрати для дитини гурток чи секцію.
- Якщо ви з'ясуєте, що рівень агресії у неї дуже високий, то зможете зрозуміти її причини й навчити дитину давати собі раду.
- З'ясувавши, яка в малюка рука є провідною (ліва чи права), ви зможете правильно організувати заняття для нього.
- У книзі ви знайдете прості, але ефективні тести, алгоритми спостереження за дитячою поведінкою. А також прийоми аналізування поведінки й шляхи розв'язання нагальних і найпоширеніших проблем у вихованні дітей.

Боятися — нормально для кожної людини. Така поведінка допомагає уникати багатьох небезпек і в такий спосіб зберігати своє життя й здоров'я.

Інша річ, якщо страхи заважають жити й виражені занадто сильно. Тоді їх слід виявити й знешкодити чи хоча б послабити.

Як перевірити наявність страхів

Спочатку маленький тест для батьків. Чому для батьків? Тому що саме дорослі можуть спричинювати дитячі страхи й тривоги.

- Як часто ви говорите дитині *«Не біжи — упадеш», «Не будеш добре їсти — не виростеш», «Будеш пити холодне — захворієш»?*
- Чи часто ви кричите на свою дитину?
- Чи може дитина бути свідком ваших сімейних конфліктів?
- Чи розповідаєте ви дитині про власні страхи (говорите *«я боюся темряви», «мені страшно, коли я в незнайомому місці», «я боюся уколів»* і т. ін.)?
- Чи лякаєте ви дитину бабаєм, бабою-ягою, чужим дядьком та іншими вигаданими персонажами, щоби домогтися її слухняності, покори?
- Чи переглядає дитина різноманітні мультфільми й фільми, зміст яких ніхто з дорослих не контролює? Чи може дитина переглядати страшні фільми, негативні новини?
- Коли ви хочете домогтися від дитини слухняності, ви можете сказати їй *«Я тебе вб'ю»?*
- Іноді ви лишаєте дитину на самоті?
- Ви караєте дитину мовчанням (коли гнівається чи ображені, припиняєте розмовляти з нею)?

Цей тест умовний. Якщо ви відповіли ствердно на всі запитання або на більшість із них, імовірно, ви значно перебільшуєте тривоги вашої дитини. І вам варто простежити за тим, як ви спілкуєтеся з дитиною, що говорите їй чи в її присутності.

Чому добре, якщо в дитини адекватна самооцінка?

Як перевірити самоцінку дитини?

Висловлювання

Це один із найефективніших способів визначення самооцінки. Слухайте висловлювання своєї дитини під час виконання нею якихось завдань, творчих робіт, під час спілкування з іншими дітьми. На що варто звернути увагу?

Наприклад, у мовленні дитини переважають такі висловлювання:

- У мене не вийде!
- Я дурепа!
- Я нездара!
- Я нікчема!

Вірогідно, для дитини характерні низька самооцінка, високий рівень тривоги й невпевненості в собі, зневіра у власних силах. Отже, дитина не відчуває підтримки з боку дорослих, причому, це відбувається досить давно. Імовірно, дитина «привласнила» й повторює те, що чула від дорослих на свою адресу.

Взаємини між дітьми в сім'ї

Взаємини між братиками й сестричками нечасто абсолютно безхмарні. Що, власне, не є дивним і рідкісним явищем. І не можна стверджувати, що це жахливо. Найімовірніше, це нормально, якщо взаємини між дітьми в сім'ї долають різні стадії розвитку. Батьки можуть і повинні впливати на дитячі взаємини, учити дітей дбайливо ставитися одне до одного.

Що брати й сестри ділять у сім'ї?

- Територію.
- Увагу батьків.
- Любов батьків.

Старша дитина не завжди радо зустрічає появу молодшого в сім'ї. Молодшій дитині хочеться більшої свободи, такої, яку має старша дитина, хочеться мати її речі. Хочеться їсти те саме, що можна старшій дитині.

Вам може здаватися, що взаємини між вашими дітьми милі й мирні. Або ви можете вважати, що їхні взаємини більшою мірою нагадують бойові дії, аніж взаємини близьких людей. Чи ви гадаєте, що ваші діти взагалі не мають жодних стосунків між собою, адже, спостерігаючи за ними, у вас склалося саме таке враження. Спробуймо з'ясувати, що відбувається між дітьми насправді.

Дитина грає в «народження братика / сестрички».

Переживає народження братика чи сестрички або дуже хоче цього.

Дитина грає в «розлучення батьків».

Переживання розлучення або конфліктів між дорослими.

Гра, у якій мама (або обоє батьків) утрачають дитину.

Страх лишитися на самоті, загубитися, утратити батьків. Або наслідки пережитої ситуації (давно чи нещодавно).

Гра, у якій є конфлікт між дорослим і дитиною.

Прихований конфлікт, страхи дитини та її незадоволеність спілкуванням із дорослими.

Дитина грає у «сварку батьків».

Гостре переживання конфлікту між батьками.

Дитина демонструє у грі, як дорослі карають дитину.

Переживання, страх покарання, навіть якщо в реальному житті жодних покарань не відбувається.

Дитина грає у «сварку між братиком і сестричкою».

Програвання реальних конфліктів. Якщо братиків і сестричок немає, у такий спосіб дитина програє конфлікти з однолітками.

Дитина виключає з гри маму чи тата, братика або сестричку.

Взаємини з виключеною фігурою можуть бути напруженими (страх, ревності, конфлікт).